

1. कः पाठः "कः रक्षति कः रक्षितः" इत्यस्य विषयः अस्ति?
- राजधर्मः
  - पर्यावरणरक्षणम्
  - विद्याधिकारः
  - बालकानां भोजनम्

(B)

व्याख्या: अयं पाठः पर्यावरणस्य रक्षणं, मानवकृतदोषं च सूचयति।

2. वृक्षाः जीवनस्य मूलं भवन्ति" इति पाठे का भावना दर्शयते?
- जीवजन्तूनां व्यथा
  - जलप्रदूषणम्
  - वृक्षाणां महत्त्वम्
  - मानवकृतं विनाशम्

(C)

व्याख्या: वृक्षाणां मूल्यम् एवं तेषां रक्षणस्य आवश्यकता पाठे सूच्यते।

3. प्रकृतिरपि रक्षां याचते" – इत्यत्र कस्य स्थितिः वर्णिता अस्ति?
- नगरस्य
  - नद्याः
  - वनस्य
  - प्रकृतेः

(D)

व्याख्या: पाठे उच्यते यत् प्रकृतिः अपि रक्षणं इच्छति, यतो हानिः जाता।

4. नदीः, पर्वताः, वनानि च" – इति शब्दाः किम् बोधयन्ति?
- ग्रामजीवनम्
  - वन्यजन्तवः
  - प्राकृतिकसंपदः
  - नगरसंरचनाः

(C)

व्याख्या: एते सर्वे प्राकृतिकसंपदः अंगानि सन्ति।

5. मानवः किमर्थं दोषी उच्यते?
- सः दानं करोति
  - सः शिक्षां लभते
  - सः प्रकृतिं हिनस्ति
  - सः रक्षणं करोति

(C)

व्याख्या: पाठे उच्यते यत् मानवः स्वार्थेन प्रकृतेः हानिं करोति।

6. पाठे केन वचनेन रक्षणस्य प्रेरणा दीयते?
- "उद्यानं शोभते"
  - "स्वस्य रक्षणं प्रकृतेः रक्षणम्"
  - "गृहं निर्मायते"
  - "क्रीडायाः समयः अस्ति"

(B)

व्याख्या: एतद्वाक्यं प्रकृतिसंरक्षणस्य महत्त्वं सूचयति।

7. पाठे कः चेतना जनयति?
- शिक्षकोपदेशः
  - जीवस्य स्वाभाविकः धर्मः
  - पर्यावरणस्य रक्षणे मानवकर्तव्यम्
  - बालकस्य कथनम्

(C)

व्याख्या: पाठे मुख्यं सन्देशः – मानवस्य कर्तव्यं पर्यावरणस्य रक्षणम्।

8. नवजीवनाय प्रयत्नः आवश्यकः" इति वाक्यस्य तात्पर्यम् किम्?
- उद्योगं विना जीवनं न अस्ति
  - भोजनं सर्वेभ्यः आवश्यकम्
  - जीवनस्य नवोत्थानाय प्रयासः आवश्यकः
  - पाठनं सततं भवेत्

(C)

व्याख्या: अत्र 'नवजीवन' इत्युक्तं – पर्यावरणरक्षणेन नवं सुखमयजीवनम् सम्भवति।

9. कः रक्षति कः रक्षितः" – इत्येतस्य प्रश्नस्य उत्तरः कः?
- देवः एव रक्षति
  - प्रकृतेः रक्षणं मानवस्य कर्तव्यम्
  - प्रकृतिः आत्मना रक्षति
  - न कोऽपि रक्षति

(B)

व्याख्या: पाठे मुख्यं सन्देशः – मानवः एव रक्षकः भवति।

10. "प्रकृतेः रक्षणं कुर्वन्तः के अपि लाभं प्राप्नुवन्ति?"
- केवलं बालकाः
  - केवलं वृद्धाः
  - सर्वे जनाः
  - केवलं वन्यजन्तवः

(C)

व्याख्या: प्रकृतेः रक्षणेन सर्वे जनाः सुखं प्राप्नुवन्ति, इति पाठे वर्णितम्।